

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:4

2013-05-02

M2012/1343/Me

Miljödepartementet

Sven Samuelsson
Färgenäsvägen 42
441 96 ALINGSÅS

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Göteborg

511-2013-05-17
13387-2012,6

511-14043-2012,6

511-14440-2012,6

511-14611-2012,6

Överklagande i fråga om Färgensjöarnas naturreservat, Alingsås kommun

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen tar inte upp överklagandena av Anders Eriksson, Björn Långmo, Staffan och Gunnel Mårild, Leif Eriksson, Magnus Eriksson, Carin Eriksson, Sture Johansson, Robert Nyqvist eller Kerstin och Thomas Eriksson till prövning.

Regeringen avslår överklagandena i övrigt.

Ärendet

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutade den 3 april 2012 att bilda Färgensjöarnas naturreservat i Alingsås kommun, se *bilagan*.

Göran Samuelsson, Sven Samuelsson, Kajsa Samuelsson, dödsboet efter Marianne Thulin, Magnus Martinsson, Anders Martinsson, Helena och Lennart Rinder, Anders Eriksson, Björn Långmo, Staffan och Gunnel Mårild, Sven och Eila Orrsjö, Leif Eriksson, Magnus Eriksson, Jan Eriksson, Carin Eriksson, Ingvar Holmström, Sture Johansson, dödsboet efter KE Samuelsson, Sven-Erik Nilsson, Robert Nyqvist, Eva Söderberg, Anders och Ann Hanson, Maureen och Tomas McKelvey samt Kerstin och Thomas Eriksson har överklagat länsstyrelsens beslut.

Göran Samuelsson, Sven Samuelsson och Kajsa Samuelsson har yrkat att området på deras fastighet som omfattas av åkrarna från boningshus och trädgård till sjöstrand ska undantas från reservatet. De har anfört bl.a. följande. De motsätter sig att alla deras stränder kommer att ingå i reservatet och att reservatsgränsen går så nära fastighetens boningshus. Som ägare till mark får man inte ta en nedfallen trädtopp. De ifrågasätter hur skötseln av reservatet ska garanteras. De kräver högre intrångsersättning eller ett tidsbaserat avtal.

Dödsboet efter Marianne Thulin samt Helena och Lennart Rinder, Anders Eriksson, Björn Långmo, Staffan och Gunnel Mårild, Sven och Eila Orrsjö, Leif Eriksson, Magnus Eriksson, Jan Eriksson, Carin Eriksson, Ingvar Holmström, Sture Johansson, dödsboet efter KE Samuelsson, Sven-Erik Nilsson, Robert Nyqvist, Eva Söderberg, Anders och Ann Hanson, Maureen och Tomas McKelvey samt Kerstin och Thomas Eriksson har i huvudsak likalydande skrivelser yrkat att reservatets sydligaste del närmast Riksväg E20 avseende Hästeryd, Järnholmen, Färgenäs och Slävik ska utgå ur reservatsbildningen. De har anfört bl.a. följande. Reservatsbildningen fyller ingen funktion ur natursynpunkt och medför ett ingrepp för markägarna utan fördel för någon när naturhänsyn kan tas på annat sätt. Flera av dem är småjordbrukare och ett reservat skulle försvåra deras småföretagande i tiden. De kan inte bruka marken på ett naturskyddande sätt och få intäkter som bidrar till att finansiera ett löpande underhåll av markerna. Området är redan skyddat av strandskydd och vattenskyddsområde. Ekskogar vid Slävik är redan skyddade. Allemansrätten gäller för alla som vill besöka området. Det föreligger ingen risk för att naturen eller berörda områden ska kunna exploateras som det ser ut i dag. Det största hotet mot naturmiljön är Riksväg E20 med stora bullerproblem och dess påverkan på vattenkvaliteten och föryngringen av fiskebeståndet i Stora Färnen.

Magnus Martinsson och Anders Martinsson har yrkat att reservatsgränsen flyttas till deras fastighetsgräns längst ut i sjön. De har anfört bl.a. följande. Gränsdragningen längs sjökanten mot deras markområde är inte rimlig. Detta har inte gjorts på motsatt sida av sjön och de vill ha liknande behandling av gränsdragning i vatten. De har inte fått gehör i frågan utan nonchalerats utan rimlig förklaring. Länsstyrelsen har framhållit att vatten inte har något värde och att ingen ersättning kommer att ske, vilket de motsätter sig.

Dödsboet efter Marianne Thulin har kommit in med ytterligare en skrivelse och yrkat i första hand att fastigheten Färnenäs 1:5 inte ska ingå i reservatet, i andra hand att skötselområde 11A och 12E ska undantas samt att gränsen vid badställena ska dras minst trettio meter ut i sjön. Dödsboet efter Marianne Thulin har anfört bl.a. följande. När länsstyrelsen slår stora eller små fastighetsdelar i bojor blir följderna att hela gårdsekonomin havererar. Reservatsbildningen skulle försvåra småföretagandet och underhållet av marken i och i anslutning till reservatet. Att småföretagare tvingas begära tillstånd från ännu fler myndigheter om åtgärder man vill genomföra försvårar att hålla en levande landsbygd vid liv. Ägarna till Färnenäs 1:5 har inte sedan 1950-talet verkat som skogsbönder utan den långsiktiga idén har i stället varit rollen som investerare på en tänkbar framtida fastighetsmarknad. Av 2 kap. 15 § regeringsformen framgår att för att tvingas avstå från mark eller byggnad krävs att detta ingripande görs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Inte någonstans i länsstyrelsens beslut kan man finna att man behandlat reservatsbildningen med utgångspunkt från vad som anges i nämnda

paragraf. Stora områden vid Färgensjöarna är sedan många år natur-skyddade. Beslutet innebär att man gör anspråk på över mer än hälften av fastighetens yta vilket inte kan vara rimligt och måste strida mot regeringsformen. Intrånget måste ersättas fullt ut. Den av konsulten framräknade ersättningen är felaktig. Kartskissen över Färgenäs 1:5 måste ändras så att det framgår att de tre öarna Ljussnopparna samt vattenområdet mellan öarna och land ingår i fastighetens ägor. Till stöd för sin talan har dödsboet bifogat ett yttrande från en av dödsbodel-ägarna.

Robert Nyqvist, Leif Eriksson och Sture Johansson har kommit in med ytterligare skrivelser.

Skälen för regeringens beslut

Enligt 16 kap. 12 § miljöbalken får överklagbara beslut överklagas av den som beslutet angår, om avgörandet gått honom eller henne emot. Som villkor för den enskildes rätt att överklaga brukar uppställas att beslutet antingen påverkar den enskildes rättsställning eller annars berör ett sådant intresse hos den enskilde som på något sätt erkänts av rättsordningen.

Vad gäller överklagandet av Sture Johansson, Robert Nykvist och Leif Eriksson, ägarna till fastigheterna Hästeryd 1:27, Hästeryd 1:29 respektive Hästeryd 1:30, har de till stöd för sin rätt att överklaga länsstyrelsens beslut hänvisat till att de är ägare till samfälld mark och har nyttjanderätt. I till länsstyrelsens beslut bifogad fastighetsförteckning, som även omfattar fastigheter belägna utanför naturreservatet och som har delaktighet i bl.a. marksamfälligheter med delägarförvaltning inom reservatsområdet, finns Hästeryd oregistrerad samfällighet upptagen. Enligt fastighetsregistret är fastigheterna Hästeryd 1:27, 1:29 och 1:30 samt ytterligare femton fastigheter deläggande fastigheter i Hästeryd oregistrerad samfällighet.

Enligt 4 § lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter förvaltas samfällighet antingen direkt av delägarna (delägarförvaltning) eller av en särskilt bildad samfällighetsförening (föreningsförvaltning). Enligt 6 § samma lag beslutar delägarna gemensamt vid delägarförvaltning.

Såvitt framkommit i ärendet är Hästeryd oregistrerad samfällighet delägarförvaltd, vilket innebär att samtliga delägare måste vara överens om alla förvaltningsåtgärder. Sture Johansson, Robert Nykvist och Leif Eriksson har således inte rätt att i egenskap av delägare i samfälligheten ensamma företräda samfälligheten. De har inte visat att de har getts särskild behörighet att föra samfällighetens talan i detta ärende. Det har inte heller i övrigt framkommit att de innehar äganderätt, nyttjanderätt eller annan särskild rätt till mark som berörs av länsstyrelsens beslut. Överklagandet av Sture Johansson, Robert Nykvist och Leif Eriksson bör därför inte tas upp till prövning.

När det gäller överklagandet av Anders Eriksson, Björn Långmo, Staffan och Gunnel Mårild, Magnus Eriksson, Carin Eriksson samt Kerstin och Thomas Eriksson har det inte framkommit att de äger mark eller innehar rätt i övrigt till mark som berörs av länsstyrelsens beslut. Inte heller överklagandet av Anders Eriksson m.fl. bör därför tas upp till prövning.

Regeringen tar upp ärendet till prövning på talan av Göran Samuelsson, Sven Samuelsson, Kajsa Samuelsson, dödsboet efter KE Samuelsson, dödsboet efter Marianne Thulin, Magnus Martinsson, Anders Martinsson, Helena och Lennart Rinder, Sven och Eila Orrsjö, Jan Eriksson, Ingvar Holmström, Sven-Erik Nilsson, Eva Söderberg, Anders och Ann Hanson samt Maureen och Tomas McKelvey.

Regeringen har i detta ärende endast att pröva länsstyrelsens nu överklagade beslut. Frågor som rör ersättning, förhållanden utanför naturreservatet och komplettering av beslutskartan prövas således inte i detta ärende.

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett område förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. I ett beslut om bildande av naturreservat ska anges skälen för beslutet och de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Föreskrifterna ska enligt förarbetena till miljöbalken inte vara mer ingripande än vad som krävs för att tillgodose syftet med reservatet (prop. 1997/98:45, del 2, s. 73). Vid prövning av frågor om skydd av områden enligt 7 kap. miljöbalken ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Av länsstyrelsens beslut framgår bl.a. följande. Lövskogarna i Färgenområdet ingår i en för landet särskilt värdefull lövskogstrakt med flera krävande arter av skalbaggar och lavar knutna till grova ekar. Sammanlagt är 27 rödlistade arter kända från området. Syftet med naturreservatet är att skydda områdets ädellövskogar och övriga värdefulla skogsmiljöer, strandmiljöer och öar, intressant växt- och djurliv, tilltalande landskapsbild och att tillvarata områdets goda möjligheter för rekreation och friluftsliv. Naturreservatet innefattar huvuddelen av Stora Färgens strandområden, dock inte området "Färgens Östra Strand" som är föremål för kommunalt programarbete, och de sedan tidigare naturskyddade Granön, Stora Slättön och Ljussnopparna samt två större områden med landskapsbildsskydd. Dessa samt övriga värdefulla lövskogar, naturskogar, hagmarker, stränder m.m. sammanförs till ett större reservat.

Vidare framgår av länsstyrelsens beslut att i allt väsentligt har de föreskrifter som gällt för de sedan tidigare skyddade områdena överförs till reservatsförordnandet. Områdets naturvärden är av den karaktären att de lätt kan spolieras genom t.ex. skogsbruksåtgärder eller upphörd hävd av odlingsmarkerna. Även ett högt omvandlingstryck vad gäller bebyggelse och infrastrukturåtgärder innebär behov av ett starkt skydd om områdets särskilda värden ska kunna bevaras. Föreskrifterna har kompletterats för att ge ett starkare skydd för värdefulla skogar, hagmarker m.m. vid sjöarna och syftar till att såväl på land som i vattenmiljön förhindra åtgärder och verksamheter som kan påverka områdets värden negativt. Reservatsbildningen innebär att strängare föreskrifter om nybyggnad och olika former av arbetsföretag införs. Eftersom även tillbyggnad och andra större förändringar av befintlig bebyggelse kan komma att påverka landskapsbilden negativt införs särskilda föreskrifter om tillståndsplikt för dessa åtgärder. Syftet ska vidare tryggas genom lämplig skötsel av kultur- och skogsmarker. Odlingsmarker ska även fortsättningsvis hållas öppna genom åkerbruk, bete eller slätter. Förutom vissa naturvårdsinriktade åtgärder ska skogen inom reservatet i huvudsak få utvecklas fritt. Förvaltare är Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden (Västkuststiftelsen) och förvaltningen ska ske i nära samverkan med länsstyrelsen, berörda markägare och kommunen. Beträffande skötselplanens åtgärder såsom gallring, röjning etc. har förvaltaren möjlighet att avtala med t.ex. markägaren om utförandet. Skötseln av reservatets odlingsmarker förutsätts i första hand utföras av markägaren/brukaren inom ramen för dennes ordinarie brukning av fastigheten.

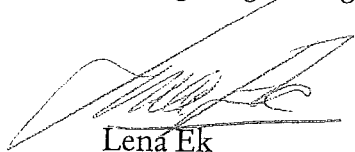
Regeringen finner att utredningen i ärendet visar att området har så höga naturvärden att det är motiverat att skydda det som naturreservat med angivet syfte och med angiven geografisk avgränsning. Vidare bedömer regeringen att de för denna prövning nu aktuella föreskrifterna som länsstyrelsen beslutat är väl avvägda och lämpliga för att uppnå syftet med reservatet.

Regeringen finner, vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen, att det inte framkommit några omständigheter som utgör skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Vad klagandena anfört utgör inte skäl till annat ställningstagande. Överklagandena bör därför avslås.

Fastighetsägare har rätt till ersättning på grund av beslut som innebär att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras. Detta gäller bl.a. beslut om föreskrifter enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken om åtgärder och inskränkningar som rör naturreservat. Rätt att få fastighet inlöst i stället för att få ersättning har fastighetsägare om det i fall som ovan uppstår synnerliga olägenheter vid pågående användning av fastigheten. Vad som i detta sammanhang gäller för fastighet gäller även särskild rätt till fastighet. Länsstyrelsen har en skyldighet att på statens vägnar söka träffa uppgörelse med sakägare om ersättning eller inlösen. Om en överenskommelse inte träffas

på frivillig väg kan den som vill göra anspråk på ersättning väcka talan hos mark- och miljödomstolen. En sådan talan ska väckas inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft.

På regeringens vägnar

Lena Ek

Birgitta Tuominen Olmedo

Birgitta Tuominen Olmedo

Kopia till

Naturvårdsverket

✓ Länsstyrelsen i Västra Götalands län (handlingar återsänds)

Alingsås kommun

Kajsa Samuelsson, Blåklintvägen 57, 434 45 Kungsbacka

Göran Samuelsson, c/o Ingrid Cope, Artillerigatan 57, 115 30 Stockholm

Dödsboet efter Marianne Thulin, ombud: Setterwalls Advokatbyrå AB,

Sankt Eriksgatan 5, P.O Box 11235, 404 25 Göteborg

Magnus Martinsson, Kungsgatan 43 B, lgh 1101, 441 34 Alingsås

Anders Martinsson, Markedalsvägen 32, Markedalens Gård,

441 96 Alingsås

Helena och Lennart Rinder, Fregattvägen 14, 181 37 Lidingö

Anders Eriksson, Järnholmsvägen 19, 441 96 Alingsås

Björn Långmo, Färgenäsvägen 21, 441 96 Alingsås

Staffan och Gunnel Mårild, Lindekullegatan 5, 416 78 Göteborg

Sven och Eila Orrsjö, Färgenäsvägen 17, 441 96 Alingsås

Leif Eriksson, Färgenäsvägen 5, 441 96 Alingsås

Magnus Eriksson, Järnholmsvägen 21, 441 96 Alingsås

Jan Eriksson, Järnholmsvägen 20, 441 96 Alingsås

Carin Eriksson, Järnholmsvägen 14, 441 96 Alingsås

Ingvar Holmström, Gamla Hemsjövägen 4, 441 96 Alingsås

Sture Johansson, Hemsjövägen 99, 441 96 Alingsås

KE Samuelssons dödsbo, Sven Samuelsson, Färgenäsvägen 42,

441 96 Alingsås

Sven-Erik Nilsson, Släviksvägen 26, 441 96 Alingsås

Robert Nyqvist, Hemsjövägen 113, 441 96 Alingsås

Eva Söderberg, Släviksvägen 15, 441 96 Alingsås

Anders och Ann Hanson, Släviksvägen 19, 441 96 Alingsås

Maureen och Tomas McKelvey, Gamla Kungsvägen 19, 441 96 Alingsås

Kerstin och Thomas Eriksson, Grude Östergården, 524 95 Ljung